

УДК 616.1/4:378.147

ФОРМУВАННЯ ЗНАТЬ, УМІНЬ І ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК З КАРДІОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ З ФАХУ “ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ”

М. М. Потяженко, Н. О. Люлька, Н. Л. Соколюк, С. О. Гаєвський
ВДНЗУ “Українська медична стоматологічна академія”

THE KNOWLEDGE AND PRACTICAL SKILLS DEVELOPMENT IN CARDIOLOGY TRAINING OF THE “INTERNAL MEDICINE” SPECIALTY INTERNS

M. M. Potyazhenko, N. O. Lyulka, N. L. Sokolyuk, S. O. Hayevskiy
Higher Medical Educational Institution of Ukraine “Ukrainian Medical Stomatological Academy”

У статті наведені сучасні педагогічні підходи, що забезпечують ефективне засвоєння матеріалу з кардіології на після-дипломному етапі підготовки лікарів-терапевтів. Основна увага приділяється етапності навчання, формуванню практичних навичок та використанню технічних засобів навчання. Ці навчальні технології забезпечують ефективну та якісну підготовку лікаря-фахівця та можуть бути використані в інтернатурі з фаху “Внутрішні хвороби”.

The article presents the modern pedagogical approaches that provide effective studying of cardiology at the post-graduate stage of physicians' training. It is focused on the staged study of the practical skills development and the technical training use. These educational technologies provide effective and high quality training for medical specialists and can be used in full-time internship of the “Internal Medicine” specialty.

Вступ. Багатоступенева підготовка спеціалістів з вищою освітою, зокрема медичною, передбачає профілізацію навчального процесу. Законом України “Про освіту” передбачена можливість отримати базову та повну середню освіту з освітньо-кваліфікаційними рівнями – молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр, фахівець. Підготовку цих спеціалістів забезпечують вищі заклади освіти III та IV рівнів акредитації (інститут, університет, академія) [1].

Кожний з етапів навчання визначається його ціллю, досягнення якої забезпечується діяльністю викладацького складу та виробленням особистих інтелектуальних зусиль інтернів, бажанням набуття ними повних знань, умінь та практичних навичок, тобто цілеспрямованістю дій з максимальним використанням навчальних засобів, сучасних їх технологій.

Пізнавальна діяльність інтернів обумовлюється, перш за все, чітко призначеною професійною орієнтованістю їх (терапевт, сімейний лікар та ін.).

Згідно з положенням про інтернатуру спеціалізація є обов'язковою формою післядипломної підготовки випускників, яка закінчується присвоєнням кваліфікації лікаря з певного профілю. Основним завданням інтернатури є підвищення рівня практичної підготовки, професійної готовності лікарів-інтернів до само-

стійної лікарської діяльності. Відповідно до типового навчального плану і програми термін підготовки лікаря-інтерна за спеціальністю “Внутрішні хвороби” на кафедрі внутрішніх хвороб та медицини невідкладних станів з дерматовенерологією факультету післядипломної освіти УМСА триває два роки, з очною та заочною частинами навчання [2, 3].

Основна частина. Заочна частина (у клініках) організується відповідно до типових навчальних планів, програми, на підставі яких складаються індивідуальні плани та графіки чергувань лікарів-інтернів у відповідних спеціалізованих відділеннях. Кожен лікар-інтерн під керівництвом базового керівника забезпечує діагностичний та лікувальний процес хворим, яких він курує. На клінічних базах кафедри є можливості для застосування більш складних методів діагностики та реабілітації хворих кардіологічного профілю, зокрема: холтеровське моніторування ЕКГ, добове моніторування артеріального тиску, чезрестравохідна електрокардіостимуляція, велоергометрія та інші.

Упродовж першого та другого року навчання в очній частині на циклі “Кардіологія” виділяється 280 годин. Слід зауважити, що цей розділ ведуть досвідчені викладачі з кардіології і тому інтерни використо-

© М. М. Потяженко, Н. О. Люлька, Н. Л. Соколюк, С. О. Гаєвський

вують їх досвід діагностики та лікування хворих для поповнення багажу теоретичних (фундаментальних) знань, умінь і практичних навичок. Це покладає на викладача підвищену відповідальність.

Основним видом роботи інтернів під час цього циклу є самостійна лікарська діяльність, ведення хворих під керівництвом викладача. Відпрацьовуються питання удосконалення вміння обстежити хворого, аналізу допоміжних лабораторно-інструментальних методів досліджень, проведення та постановки клінічного діагнозу, призначення лікування хворому, надання кваліфікованої невідкладної допомоги. Основний наголос під час практичних занять робиться на засвоєння практичних навичок. Робота з лікарями-інтернами суттєво відрізняється від систематичного викладання внутрішніх хвороб у попередні роки, на додипломному етапі, побудованого на вимогах до підготовки лікаря загального профілю.

При роботі в кардіологічному відділенні лікар-інтерн проводить багатофакторну оцінку стану хворого з врахуванням генетичних, психологічних, фенотипічних даних та звичок, харчових нахилів, соціально-гігієнічних особливостей, а також обстежень та медичних процедур, проведених у минулому.

При збиранні анамнезу у кардіологічних хворих лікарі-інтерни повинні визначити основні скарги, отримати відповідну інформацію про перенесені захворювання, наявність захворювань серця у сім'ї (батьків, родичів), користуватись при опитуванні термінологією, яка відповідала б рівню розуміння хворого та сприяла б встановленню контакту з ним.

Особливу увагу лікарів-інтернів викладачі звертають на фізикальне обстеження кардіологічних хворих: огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию та вимірювання артеріального тиску з точним описанням відмічених змін при обґрунтуванні попереднього діагнозу.

У кардіологічному відділенні знання основної спеціальної термінології вимагає точних визначень її як українською, так і латинською мовами.

Під час самостійної лікарської діяльності на практичних заняттях з циклу "Кардіологія" кожен лікар-інтерн використовує додаткові діагностичні методи: загальноклінічні лабораторні, біохімічні, електрокардіографію, УЗД серця, рентгенологічні, холтеровське моніторування ЕКГ. Інтерпретація отриманих даних за допомогою цих методик допомагає провести інтернам диференційний діагноз та встановити заключний, а також сприяє більш глибокому засвоєнню практичних професійних навичок та умінь, передбачених кваліфікаційною характеристикою лікаря-спеціаліста терапевта.

У роботі з кардіологічними хворими одним із основних є питання надання невідкладної допомоги, а отже, виконання невідкладних маніпуляцій, до яких безпосередньо долучаються лікарі-інтерни, що дає змогу адаптуватися психологічно та професійно в негачайних діях в екстремальних умовах. Наявність у кардіологічному диспансері блоку реанімації, в якому знаходяться тяжкі хворі з гострим інфарктом міокарда, зумовлюють можливість під час чергувань опанувати інтернам сучасними засобами виведення кардіологічних хворих з термінальних станів. Під час нічних чергувань лікарі-інтерни надають допомогу хворим з ангінозним статусом, кардіальною астмою, набряком легень, гіпертензивними кризами, складними порушеннями ритму. Спостереження за цією групою хворих разом з досвідченими лікарями виховують у молодих лікарів високу відповідальність за доручену справу, переконують у можливостях сучасної медицини, вчать деонтологічного спілкування, етичних та правових принципів.

При обговоренні тематичних кардіологічних хворих, як індивідуально з інтерном, так і з групою, проводиться аналіз конкретних виробничих ситуацій з корекцією викладача, що розвиває у них ініціативу, творче відношення до професії. Набуття знань, умінь та практичних навичок формується не тільки під час практичної лікарської діяльності, а і під час проведення семінарських занять, на яких глибоко аналізуються історії хвороб, облікові та звітні документи, з якими лікар буде працювати з перших днів самостійної лікарської роботи. Бажано, щоб інформацію про перераховане давав інтерн.

Необхідно підкреслити, що процес навчання є взаємодією двох його суб'єктів, суть якої полягає в тому, що викладач детермінує дію інтерна, обумовлює необхідну у даній ситуації його діяльність. Ефект взаємодії між викладачем та лікарем-інтерном досягається при будь-яких формах навчання. При самостійній роботі вплив викладача забезпечується відповідними методичними рекомендаціями, системою сконструйованих ним клінічних ситуаційних задач, тестів з кардіології.

Підвищують рівень практичної підготовки, професійну адаптацію інтернів такі види занять, як активна участь у роботі науково-практичних та патологоанатомічних конференцій.

Особливе місце у навчальному процесі відводиться активній участі лікарів-інтернів у клінічних конференціях, які проводяться 2 рази на місяць. Інтерни проводять курацію тематичних хворих, аналізують записи в історіях хвороб, готують теоретичні доповіді

з питань диференційної діагностики та лікування конкретного хворого, вирішують питання експертизи непрацездатності.

Особливістю навчально-виховного процесу на кафедрі є пошук талановитих, здібних до наукової діяльності молодих лікарів. В подальшому викладач проводить індивідуальну роботу з ними, спрямовану на розвиток зацікавленості кардіологією, що сприяє набуттю навичок науково-пошукової роботи з літературою у лікарів-інтернів.

Як і передбачено навчальною програмою, всі лікарі-інтерни виконують фрагменти науково-дослідної роботи, результати якої доповідаються на щорічній науково-практичній конференції. За останні 2 роки лікарі-інтерни активно брали участь у науково-дослідній роботі з написанням доповідей на теми: “Вплив лізиноприлу на ремодуляцію лівого шлуночка у постінфарктних хворих”, “Ефективність препарату “Адвокард” у пацієнтів з ішемічною хворобою серця”, “Клінічна ефективність симвастатину в комплексному лікуванні ішемічної хвороби серця”, “Ефективність небілету та

трифасу в комбінованому лікуванні хворих з хронічною серцевою недостатністю”.

Технічні засоби на кафедрі забезпечують доступ до електронних носіїв інформації, розроблена схема дистанційного навчання, яка адаптована до специфіки післядипломної освіти.

Постійний зв'язок викладача та лікарів-інтернів дає можливість виділити певну частину навчального матеріалу для самостійної роботи інтернів у позаурочний час, самостійного пошуку інформації для вирішення задач, набуття знань, умінь та навичок. Допомагає виконанню цих завдань наявність необхідного методичного забезпечення, зокрема методичних розробок для проведення практичних занять з лікарями-інтернами.

Висновок. Таким чином, ефективність навчального процесу та його надійність визначаються об'ємом та якістю знань з кардіології, рівнем умінь, професійних навичок, науковим кругозором, що необхідні лікарям-інтернам, які визначають їх професійну адаптацію до самостійної лікарської творчої діяльності.

Література

1. Закон України “Про вищу освіту” № 2984-III від 17.01.2002 року. – <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Наказ МОЗ України № 291 від 19.09.1996 року “Про затвердження Положення про спеціалізацію (інтернатуру) випускників вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III-IV рівня акредитації”. – <http://www.med.edu.ua>

3. Наказ МОЗ України № 81 від 23.02.2005 року “Про затвердження Переліку спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів”. – <http://www.med.edu.ua>